

מיומנויות בקרב תושבי הפריפריה בישראל והשפעה על

תעסוקה ושכר

מיכל אלפסי - הנלי, חוקרת ומרכזת תחום אנשים עם מוגבלות

רקע

סקר המיומנויות הינו הסקר הבינלאומי המקיף ביותר בתחום הערכת מיומנויות של מבוגרים. הסקר מעריך את כישוריהם של בוגרים בגילאי 16-65 במדינות ה OECD המשתתפות במחקר והוא מתמקד בכישורי מפתח, הנדרשים לאנשים בעידן המידע כדי להשתתף באופן מוצלח בחיי הכלכלה והחברה של המאה העשרים ואחת.

המידע שיתקבל מהסקר יאפשר לבדוק את הקשרים בין כישורי מפתח קוגניטיביים ובין מגוון של משתנים דמוגרפיים, תפוקות כלכליות ושימוש בכישורים במסגרת העבודה ובסביבות אחרות וזאת לצורך בסיס נתונים עשיר שימש את המדינות לצורך קביעת מדיניות.

הסקר כולל שאלון רקע מקיף וכן מבחנים לבדיקת כישוריהם של הנדגמים בשלושה נושאים :

אוריינות בשפה – בישראל מבוצעת הבדיקה ביחס לשפות עברית, ערבית או רוסית.

אוריינות מתמטית – חישובים בסיסיים המשמשים אותנו בחיי היומיום.

פתרון בעיות בסביבה טכנולוגית – התמודדות עם בעיות בעידן המידע כגון ניווט ברשת האינטרנט, חיפוש מאמר בספרייה, יומן פגישות ממוחשב וכו'.

אוכלוסיית המחקר בכל מדינה הינה 5,000 מבוגרים לפחות בגילאי 16-65, כאשר חשוב לציין שבשראל הגדילו את המדגם הנדרש בכ 1,500 מרואיינים נוספים מקרב המגזר הערבי והחרדי (אוכלוסיות יעד המוגדרות כמועדפות להשתלבות בשוק העבודה).

הנדגמים מרואיינים בבתיים באמצעות מחשב ועונים על שאלון רקע שמטרתו לבחון את הקשרים בין ההכשרה וההשכלה של הנבדקים לבין פיתוח המיומנויות הנבדקות במחקר, האם יש שוני בין תת-קבוצות באוכלוסייה והאם ישנם גורמים שעשויים לתרום לרכישת מיומנויות אלה בשכבות גיל שונות.

הסקר בישראל בוצע בשנת 2014, במסגרת הסבב השני של סקר המיומנויות (עם שמונה מדינות נוספות). המשרדים השותפים במימונו הם משרד הכלכלה, משרד האוצר, משרד החינוך, בנק ישראל והלמ"ס. תוצאות המחקר תתפרסמה בחודש יולי 2016 במסגרת דו"ח לאומי שייכתב ע"י הלמ"ס וראמ"ה.

מינהל המחקר במשרד הכלכלה נתבקש לסייע בכתיבת דו"חות נלווים לדו"ח הלאומי של ישראל ואחד מהנושאים שבכוונתו לעסוק בהם יתמקד במיומנויות של תושבי הפריפריה הגיאוגרפית בישראל, ביחס ליתר תושבי הארץ (שאינם תושבי פריפריה) וכן בחינת קשרי הגומלין בין אזור המגורים לבין התוצאות במבחני המיומנויות והשפעתם על התפקוד בשוק העבודה, בהתייחס למצב תעסוקתי ומאפייני תעסוקה עיקריים, כגון שכר, משלח יד ועוד. כל זאת, לאור הנתונים הקיימים אודות נחשלותם של תושבי הפריפריה הגיאוגרפית ביחס לתעסוקה, השכלה ורווחה.

מטרות המחקר:

מטרת המחקר הנלווה הינה לבדוק את רמת המיומנויות בקרב תושבי הפריפריה הגיאוגרפית בישראל, תוך התמקדות במאפייניה של אוכלוסייה זו ובהשוואה לתושבי ירושלים והמרכז וכן תוך בחינת השפעתם של קשרי הגומלין בין מיומנויות לבין אזור מגורים על התפקוד בשוק העבודה.

בין היתר, ננתח ממצאים מהסקר שיבדקו את הנושאים הבאים:

1. מאפייני הרקע של אוכלוסיית תושבי הפריפריה הגיאוגרפית בישראל, לרבות התפלגות לפי גיל, מגדר, לאום, ותק בארץ, השכלה ועוד ותוך השוואה ליתר תושבי הארץ (שאינם תושבי פריפריה).
2. מאפיינים תעסוקתיים של אוכלוסיית תושבי הפריפריה הגיאוגרפית בישראל, לרבות מצב תעסוקתי, משלח יד, היקפי משרה, שכר ועוד ותוך השוואה ליתר תושבי הארץ.
3. ציון מבחני המיומנויות של בוגרים תושבי הפריפריה הגיאוגרפית באוריינות שפה, מתמטיקה ופתרון בעיות בסביבה טכנולוגית, תוך השוואה ליתר תושבי הארץ ותוך התייחסות למגוון מאפייני רקע, כגון גיל, השכלה, לאום, הגדרה דתית ועוד.
4. בדיקת הקשר שבין ציונים בשלושת מבחני המיומנויות לבין מצב תעסוקתי ושכר בקרב תושבי הפריפריה בהשוואה ליתר תושבי הארץ.

גוף יוזם:

המחקר נערך ביוזמת מינהל מחקר וכלכלה שבמשרד הכלכלה ובשיתוף פעולה עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מתודולוגיה:

אוכלוסיית היעד:

מבוגרים באוכלוסייה הישראלית בגילאי 16-65.

מדגם:

מדגם מייצג של 5,000 תושבי ישראל בגילאי 16-65 ועוד כ-1,500 מרואיינים מהמדגם הערבי והחרדי.

כלי המחקר:

שאלון רקע מובנה של סקר המיומנויות PIAAC, שמטרתו איסוף נתונים סוציו דמוגרפיים, נתוני השכלה ורקע תעסוקתי וכן מבחני מיומנויות שאותם מבצע הנשאל באמצעות המחשב הנייד של הסוקר. החלוקה לפי אזור מגורים (תושבי פריפריה מול יתר תושבי הארץ) תיעשה על פי סיווג של הלמ"ס שצורף אל קובץ הנתונים.

איסוף נתונים:

דגימה אקראית מכל חלקי הארץ וראיון שנערך בביתו של הנדגם על ידי סוקר מטעם הלמ"ס באמצעות מחשב נייד

שלבי עבודה ולוח זמנים:

1. הדרכת הלמ"ס לשימוש בנתוני הסקר – ינואר 2016
2. עיבוד וניתוח הממצאים – פברואר - מרץ 2016
3. סיום כתיבת הדו"ח – מאי 2016
4. אישור הדו"ח והתאמות מול הלמ"ס – יוני 2016
5. פרסום הדו"ח במקביל לדו"ח הלאומי של ישראל – יולי 2016